RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

ESKİ ROMA I
Roma'nın kuruluşu ve genişlemesi

KARACAN

ESKİ ROMA I Roma'nın kuruluşu ve genişlemesi 20

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI**

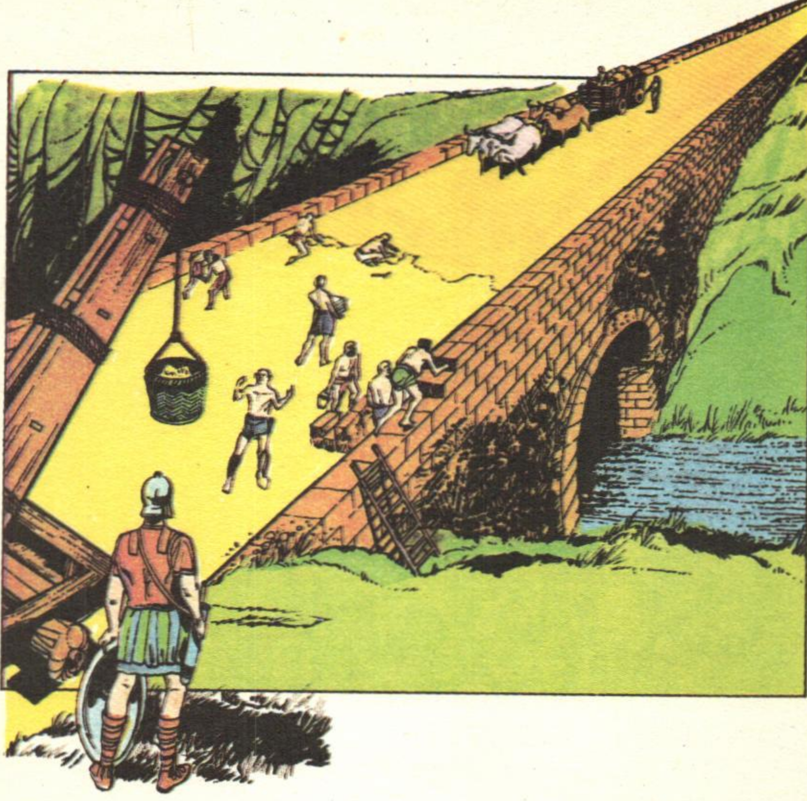
Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20.2.1984 tarih ve 01771 sayılı kararı ve ek 3.4.1984 tarih ve 2152 sayılı kararı ile ilk 5 sayısı özellikle ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul öğrencilerine tavsiye edilmiş olup, bu sayısı da onaya sunulmuştur.

Renk Ayrımı: **ÇALİ GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASIMEVİ**

Adres: **KARACAN YAYINLARI,** Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

Fiyatı: 250 TL/Kıbrıs'ta: 330 TL

ROMA'NIN KURULUŞU VE GENİŞLEMESİ

ROMA'NIN KURULUŞU VE GENİŞLEMESİ

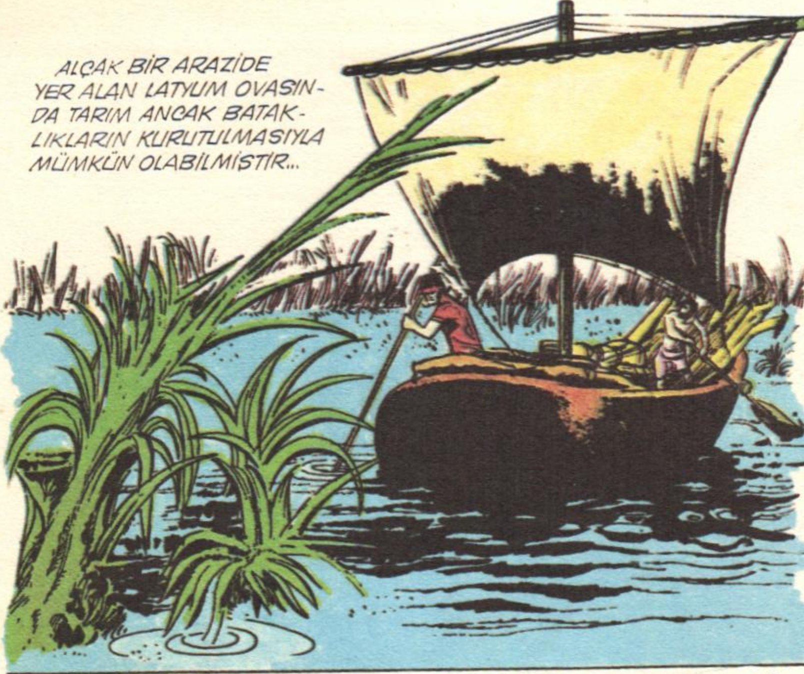

...VERİMLİ TOPRAKLARA SAHİP
TİRHEN DENİZİ KIYILARI SIK SIK
İSTİLÂYA UĞRAMIŞTIR...

YARIMADANIN EN ÖNEMLİ YERLEŞME
MERKEZLERİ, ETRURYA, LATYUM VE
KAMPANİYA OVALARIDIR...

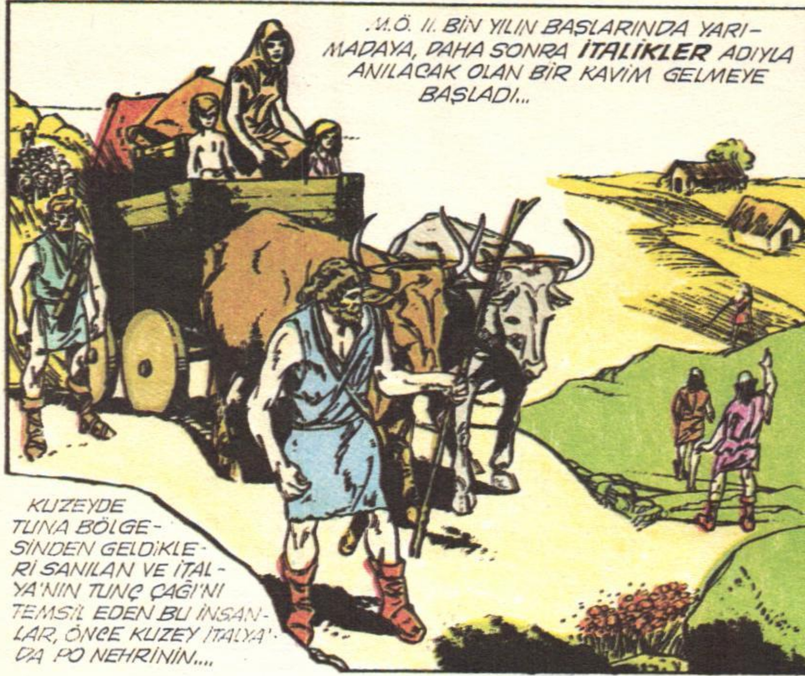

BUGÜN TOSCANA (TOSKANA) ADIYLA BİLİNEN
VE ARNO NEHRİ TARAFINDAN SULANAN ETRURYA
OVASI, HAFİF DALGALI SIRTLARLA KAPLIDIR VE GÜ-
NEYDE YER ALAN LATYUM OVASINDAN TİBER
IRMAĞIYLA AYRILIR...

3

ALÇAK BİR ARAZİDE
YER ALAN LATYUM OVASIN-
DA TARIM ANCAK BATAK-
LIKLARIN KURUTULMASIYLA
MÜMKÜN OLABİLMİŞTİR...

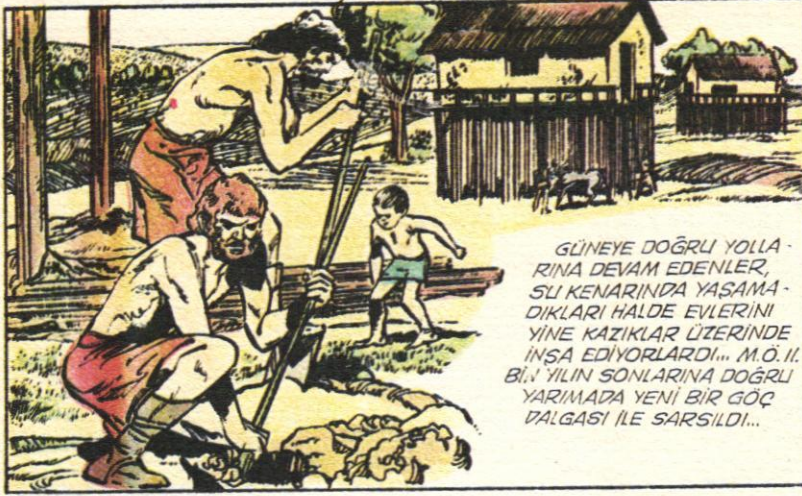

LATYUM OVASINDAN APENİN DAĞ-
LARININ UZANTILARIYLA AYRILAN
KAMPANİYA OVASI İSE GÜNEYDE
YER ALIR VE EN GENİŞ TOPRAKLARA
SAHİPTİR...

4

M.Ö. II. BİN YILIN BAŞLARINDA YARIMADAYA, DAHA SONRA **İTALİKLER** ADIYLA ANILACAK OLAN BİR KAVİM GELMEYE BAŞLADI...
KUZEYDE TUNA BÖLGESİNDEN GELDİKLERİ SANILAN VE İTALYA'NIN TUNÇ ÇAĞI'NI TEMSİL EDEN BU İNSANLAR, ÖNCE KUZEY İTALYA'DA PO NEHRİNİN....

...HAVZASINA YERLEŞTİLER... YARIMADANIN GÖLLERLE KAPLI BU BÖLGESİNDE KAZIKLAR ÜZERİNDE KURULU EVLERDEN OLUŞAN KÖYLER KURULDU... ÖLÜLERİNİ YAKAN BU İNSANLARIN MEYDANA GETİRDİĞİ KÜLTÜRE, **TERRAMARE** (KARATOPRAK) ADI VERİLMİŞTİR...

5

GÜNEYE DOĞRU YOLLA-
RINA DEVAM EDENLER,
SU KENARINDA YAŞAMA-
DIKLARI HALDE EVLERİNİ
YİNE KAZIKLAR ÜZERİNDE
İNŞA EDİYORLARDI... M.Ö. II.
BİN YILIN SONLARINA DOĞRU
YARIMADA YENİ BİR GÖÇ
DALGASI İLE SARSILDI...

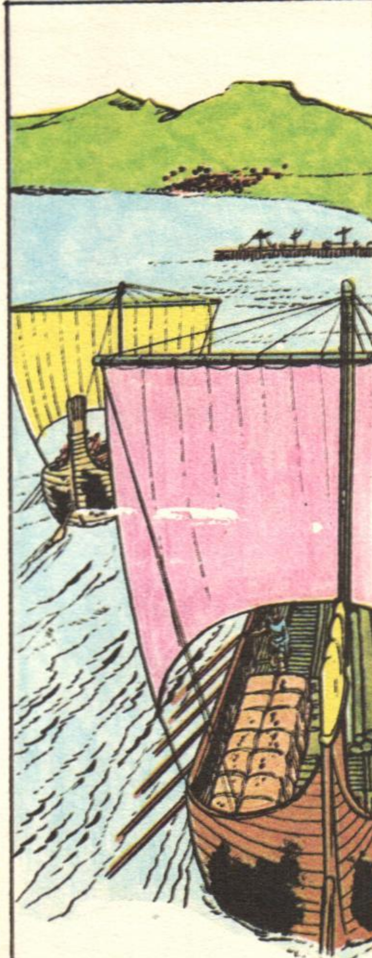

BU YENİ GELENLER DEMİRİ DE BE-
RABERLERİNDE GETİRMİŞLERDİ... BU
İNSANLARA AİT KÜLTÜRE KUZEY İTAL-
YA'DAKİ KAZI YERİNDEN DOLAYI....

...VİLLANOVA KÜLTÜRÜ ADI
VERİLİR VE ÖLÜLERİNİ GÖMDÜK-
LERİ ANLAŞILMAKTADIR...

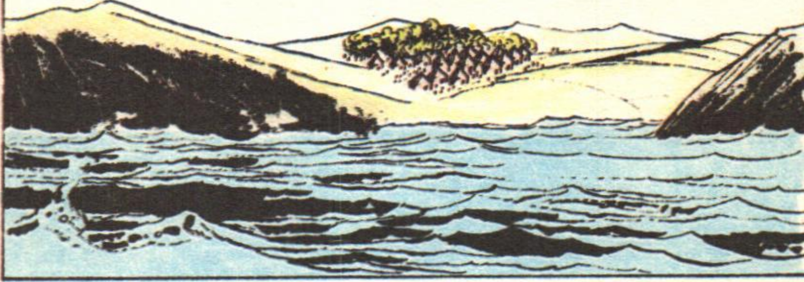
6

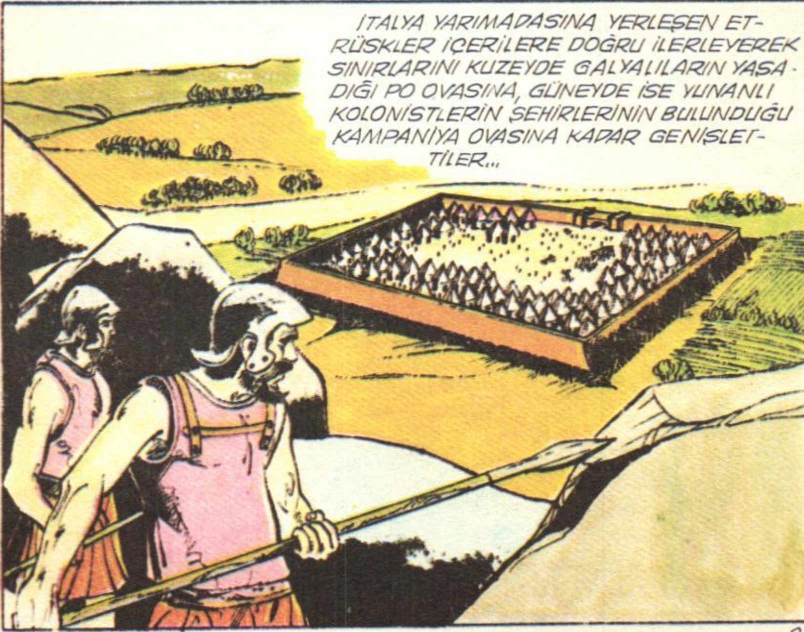

YARIMADAYA GELEN KAVİMLERDEN UMBR-LAR, BÖLGENİN KUZEY VE ORTA KISMINA YERLEŞTİLER...
LATYUM OVASINA YERLEŞENLER LATİN-LER VE SABİNLER, GÜNEYDEKİ VADİLERE VE DAĞLARIN ETEKLERİNE YERLEŞENLER İSE...
SAMNİTLERDİ... ADI GEÇEN KAVİMLERDEN HİÇBİRİ, UYGARLIK ALANINDA BELLİ BİR ÜSTÜNLÜĞE SAHİP DEĞİLDİ VE KIYI BÖLGELE-RİNE EGEMEN OLAMAMIŞLARDI...
7

ADRİYATİK KIYISINA YERLEŞEN VE GÜÇLÜ BİR KAVİM OLAN İLLİRYALILAR, DOĞU SAHİLLERİNDEN İTİBAREN APULİA'YA VE VENEDİK OVASINA DOĞRU YAYILMAYI SÜRDÜRDÜLER...

M.Ö. I. BİN YILIN BAŞLARINDA LATYUM KIYILARI HARİÇ BÜTÜN TİRHEN DENİZİ KIYILARI, İTALİKLERDEN DAHA İLERİ BİR UYGARLIK SEVİYESİNE ERİŞMİŞ OLAN ETRÜSKLER, YUNANLILAR VE FENİKELİLERİN EGEMENLİĞİNDEYDİ...

8

ETRÜSKLERİN M.Ö. IX. YÜZYILDA ANADOLU'DAN YOLA
ÇIKARAK DENİZ YOLUYLA GELDİKLERİ VE TİRHEN DENİZİ
KIYILARINDA YER ALAN ARNO BÖLGESİNE YERLEŞTİKLERİ
SANILMAKTADIR...

İTALYA YARIMADASINA YERLEŞEN ET-
RÜSKLER İÇERİLERE DOĞRU İLERLEYEREK
SINIRLARINI KUZEYDE GALYALILARIN YAŞA-
DIĞI PO OVASINA, GÜNEYDE İSE YUNANLI
KOLONİSTLERİN ŞEHİRLERİNİN BULUNDUĞU
KAMPANİYA OVASINA KADAR GENİŞLET-
TİLER...

9

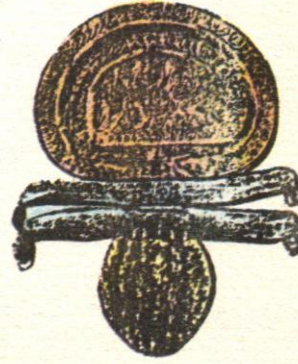

ETRÜSKLERİN EKONOMİSİ TARIM VE TİCARETE DAYANIRDI... TİCARET YUNANLILAR VE KARTACALILARLA YAPILIRDI... AYRICA VERGİYE BAĞLADIKLARI ÇOK SAYIDA YUNAN ŞEHRİNE AİT KOLONİLER DE MEVCUTTU...

ÜLKENİN ASIL ZENGİNLİĞİNİ OLUŞTURAN KAYNAKLAR İSE, ETRURYA OVASI İLE ELBE ADASINDAN ÇIKARTILAN BAKIR VE DEMİR MADENLERİYDİ...

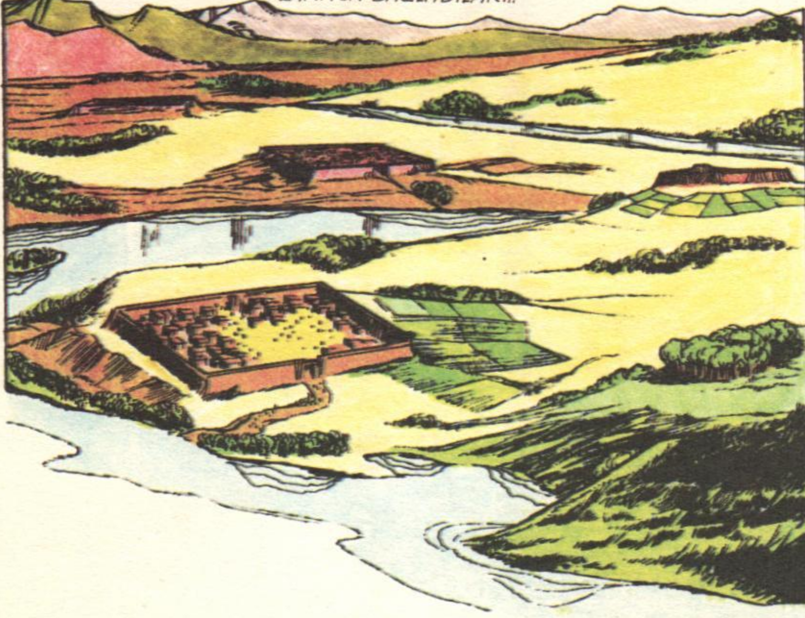
10

BÜYÜK TOPRAK SAHİPLERİ, TÜCCARLAR VE ATÖLYE SAHİBİ USTALAR, TOPLUMUN EN ÜST KATINI MEYDANA GETİRİRLERDİ...

İTALİK VE ETRÜSKLERİN YANI SIRA İTALYA'DA YAŞAYAN BİR BAŞKA KAVİM OLAN **LİGURYALILAR**, SAVAŞ VE İSTİLALAR SONUCU ESİR ALINAN KİMSELERDEN OLUŞURDU...

ETRÜSK EL SANATLARI ARASINDA SİLAH VE SAVAŞ ARABASI ÜRETİMİ, DOKUMACILIK, ÇÖMLEKÇİLİK, KUYUMCULUK VE KIYMETLİ TAŞ İŞÇİLİĞİ YAYGINDI...

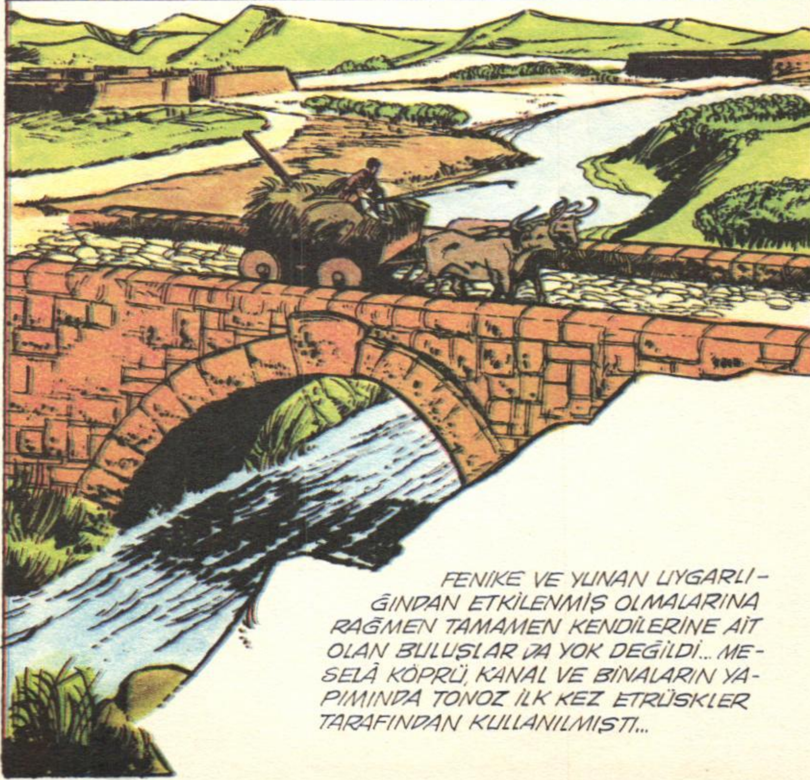
11

ETRÜSK LİMANI VE İÇ İŞLERİNDE BİRER BAĞIMSIZ ŞEHİR DEVLETİ DURUMUNDA OLAN ETRÜSK ŞEHİRLERİ, SAVUNMAYA ELVERİŞLİ MUHKEM SURLARLA ÇEVRİLİYDİ... ŞEHİRLER BİRBİRLERİNE DİL, DİN VE KÜLTÜR BAĞ-LARIYLA BAĞLIYDILAR...

ZAMAN ZAMAN KONFEDERASYON HALİNDE BİRLEŞEREK GÜÇLERİNİ ARTIRMA YOLUNA GİDERLERDİ... EN ÖNEMLİ ŞEHİR DEVLETLERİ; TARQUİNİ (TARKUİNİ), CLUSİUM (KLUSİUM), VOLATERRAE VE VEİİ İDİ...

12

YAZIŞMALARDA FENİKE ALFABESİNDEN KAYNAKLANAN YUNAN ALFABESİ KULLANILIRDI.. (ANCAK ETRÜSK YAZISI HALEN ÇÖZÜLEBİLMİŞ DEĞİLDİR...

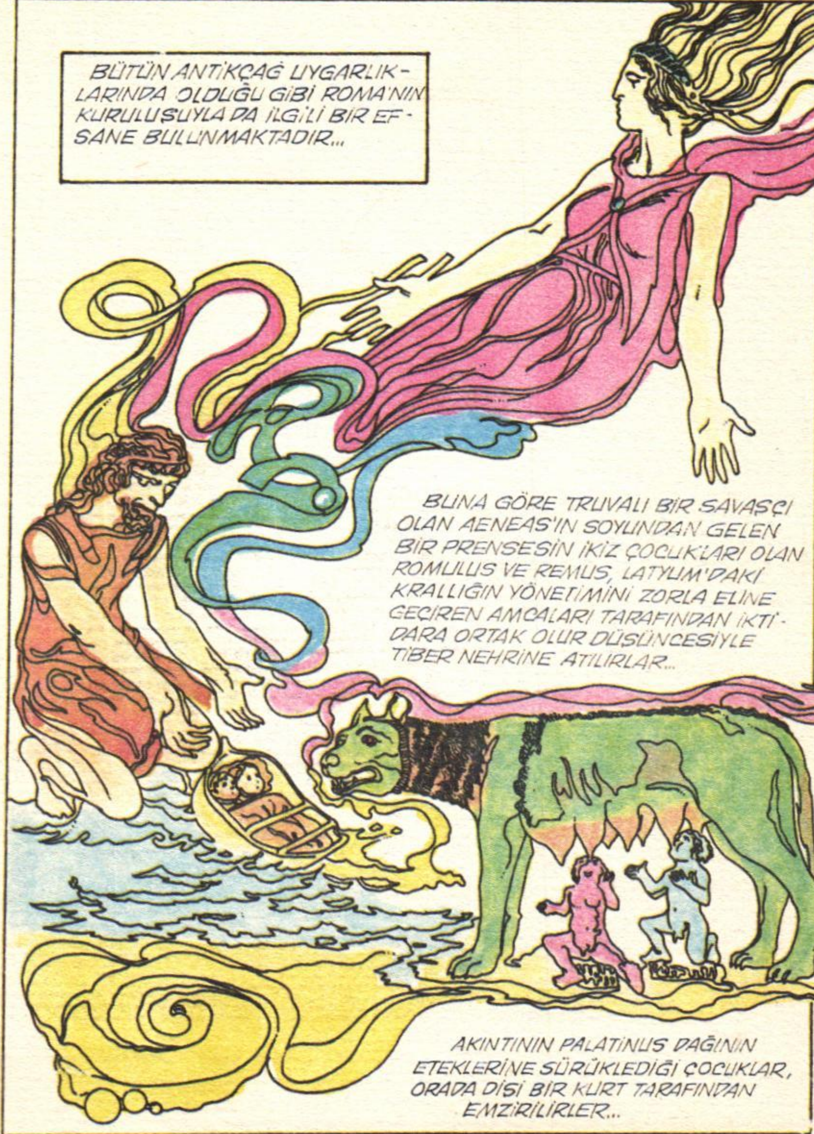

FENİKE VE YUNAN UYGARLIĞINDAN ETKİLENMİŞ OLMALARINA RAĞMEN TAMAMEN KENDİLERİNE AİT OLAN BULUŞLAR DA YOK DEĞİLDİ... MESELÂ KÖPRÜ, KANAL VE BİNALARIN YAPIMINDA TONOZ İLK KEZ ETRÜSKLER TARAFINDAN KULLANILMIŞTI...

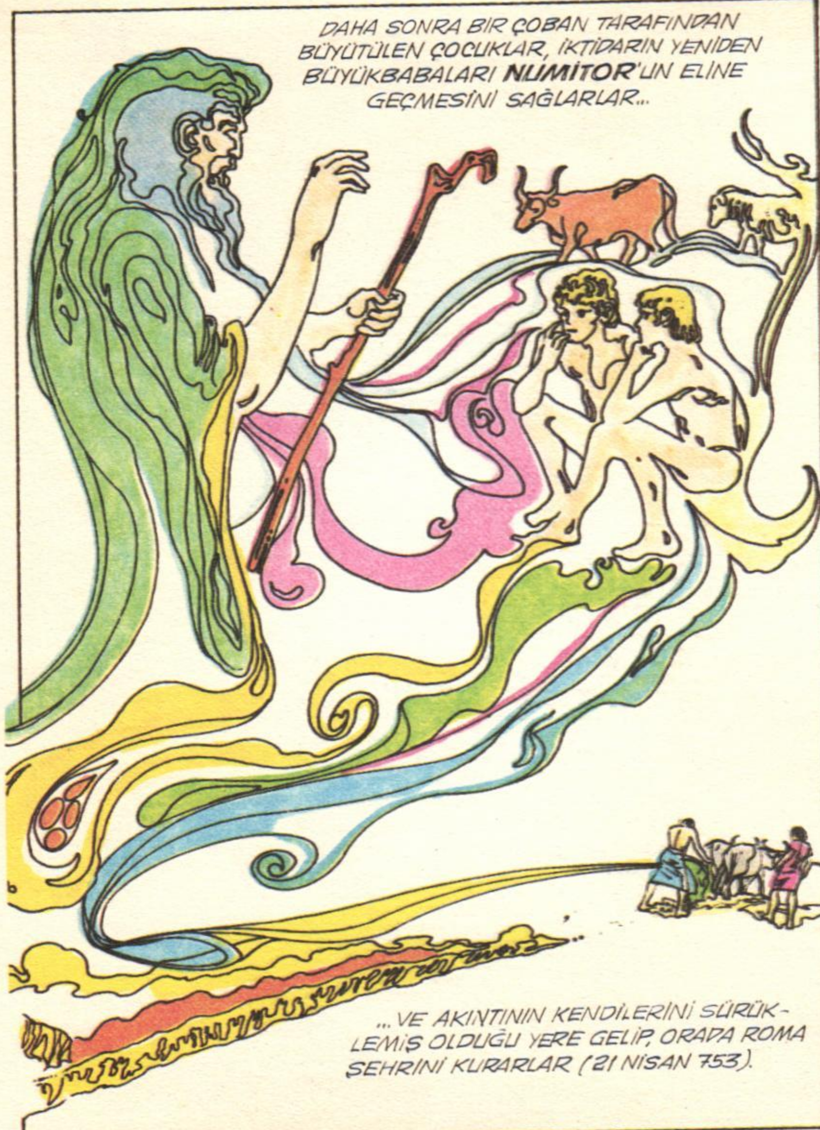
13

ETRÜSKLER ÇOK SAYIDA İYİLİK VE KÖTÜLÜK TANRI-SINA TAPARLARDI.. DİN ADAM-LARINA HARUSPEKS VE AU-GUR DENİRDİ...

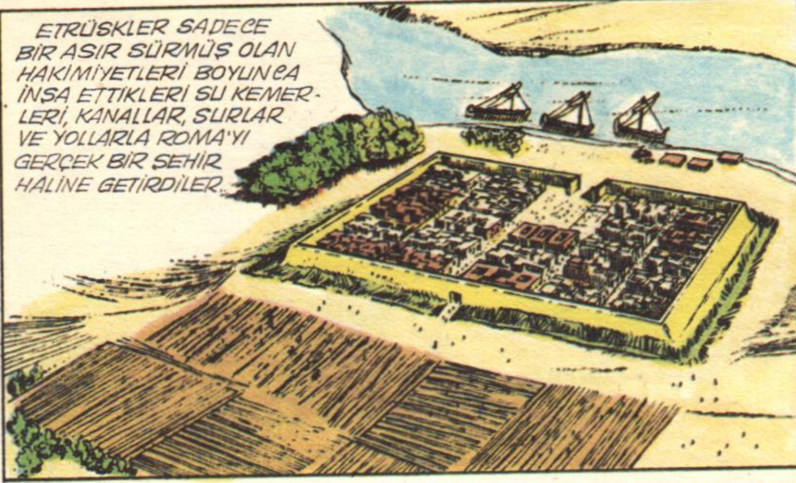
14

BÜTÜN ANTİKÇAĞ UYGARLIK-LARINDA OLDUĞU GİBİ ROMA'NIN KURULUŞUYLA DA İLGİLİ BİR EF-SANE BULUNMAKTADIR...
BUNA GÖRE TRUVALI BİR SAVAŞÇI OLAN AENEAS'IN SOYUNDAN GELEN BİR PRENSESİN İKİZ ÇOCUKLARI OLAN ROMULUS VE REMUS, LATYUM'DAKİ KRALLIĞIN YÖNETİMİNİ ZORLA ELİNE GEÇİREN AMCALARI TARAFINDAN İKTİ-DARA ORTAK OLUR DÜŞÜNCESİYLE TİBER NEHRİNE ATILIRLAR...
AKINTININ PALATİNUS DAĞININ ETEKLERİNE SÜRÜKLEDİĞİ ÇOCUKLAR, ORADA DİŞİ BİR KURT TARAFINDAN EMZİRİLİRLER...
15

DAHA SONRA BİR ÇOBAN TARAFINDAN BÜYÜTÜLEN ÇOCUKLAR, İKTİDARIN YENİDEN BÜYÜKBABALARI NUMİTOR'UN ELİNE GEÇMESİNİ SAĞLARLAR...
...VE AKINTININ KENDİLERİNİ SÜRÜKLEMİŞ OLDUĞU YERE GELİP, ORADA ROMA ŞEHRİNİ KURARLAR (21 NİSAN 753).
16

OYSA ARKEOLOGLAR YAPTIKLARI KAZILARLA BU TARİHTEN İKİ ASIR ÖNCE AYNI BÖLGEDE LATİNLERİN YAŞADIKLARINI...

... VE M.Ö. VII. YÜZYILDA ETRÜSKLERİN, KİLLİ TOPRAKLA SAZLARDAN YAPILMA EVLERDEN MEYDANA GELEN ROMA KENTİNİ FETHETTİKLERİNİ ORTAYA ÇIKARMIŞLARDIR...
17

ETRÜSKLER SADECE BİR ASIR SÜRMÜŞ OLAN HAKİMİYETLERİ BOYUNCA İNŞA ETTİKLERİ SU KEMERLERİ, KANALLAR, SURLAR VE YOLLARLA ROMA'YI GERÇEK BİR ŞEHİR HALİNE GETİRDİLER...

BAŞLANGIÇTA TARIMA DAYALI BİR EKONOMİK DÜZENE SAHİP OLAN İTALİKLER (SONRAKİ ROMALILAR), ETRÜSKLER, YUNANLILAR VE FENİKELİLERLE KURULAN İLİŞKİLER SONUCUNDA SANAT ALANINDA İLERİ BİR UYGARLIK SEVİYESİNE ULAŞTILAR...

TOPLULUKLAR ARASINDA TİCARİ VE KÜLTÜREL ALIŞVERİŞLER OLDU.. ROMALILAR BU SAYEDE YAZIYI ÖĞRENDİLER...

18

ROMA'DA İKİ TİP HALK YAŞARDI;.. SİYASİ HAKLARA SAHİP OLANLAR VE OLMAYANLAR... BİRİNCİ GRUBA DAHİL OLANLAR, BÖLGENİN İLK HALKI YA DA İLK FATİHİ OLANLARIN SOYUNDAN GELEN....

"GENS"LERİN BİREYLERİ DURUMUNDAYDILAR... HER GENS, AYNI SOYDAN GELEN AİLELERİN BİR ARAYA GETİRMİŞ OLDUĞU BİR GRUPTU...

KONUYU DAHA İYİ ANLAMAK İÇİN ŞU ÖRNEKLERİ VERELİM: CAIUS LICINIUS CRASSUS (KAIUS LİSİNYUS KRASSUS) VE LUCIUS LICINIUS LUCULLUS (LUSYUS LİSUNYUS LUKULLUS). CAIUS VE LUCIUS BU İNSANLARIN KÜÇÜK ADLARI OLUP LICINIUS KELİMESİ AYNI GENS'DEN GELDİKLERİNİN BİR İFADESİDİR... CRASSUS VE LUCULLUS İSE HER İKİSİNİNDE BAĞLI OLDUĞU GENS'İN AİLE ADLARIDIR...
19

SADECE PATRİÇİ ADI VERİLEN GENS ÜYELERİNİN TOPRAK SAHİBİ OLMA HAKLARI VARDI.. EN YAŞLILAR-DAN OLUŞAN VATANDAŞLAR SİYASİ, ASKERİ VE DİNİ ALANLARDA GÖREV ALMA HAKKINA SAHİPTİLER...

ROMA HALKININ GERİ KALAN BÖLÜMÜNÜ PLEBLER OLUŞTURURDU... BUNLAR HÜR OLMAKLA BERABER ERKEN DEVİRLERDE TOPRAK SAHİBİ OLAMAZLAR VE SİYASETE KARIŞAMAZLARDI.. BUNA KARŞILIK TİCARET VE EL SANATLARIYLA UĞRAŞ-MAKTA SERBESTTİLER...

20

BUNLARIN YANI SIRA KÖLELER VE SAVAŞ ESİR-
LERİ VARDI. BUNLAR GENELLİKLE EV İŞLERİNDE
ÇALIŞTIRILIRLARDI...

ROMA TOPLUMUNUN TEMELİNİ
OLUŞTURAN AİLENİN REİSİ VE MUTLAK
HAKİMİ BABAYDI... ONDAN SONRA ANNE,
ÇOCUKLAR VE BABANIN BAKMAKLA
YÜKÜMLÜ OLDUĞU ANNE VE BABASI
GELİRDİ...

21

EN ÜST YETKİLİ, 300 PATRİÇİ TEMSİLCİSİNDEN OLUŞAN SENATONUN GÖSTERDİĞİ ADAYLAR ARASINDAN VATANDAŞLARCA SEÇİLEN KRALDI...

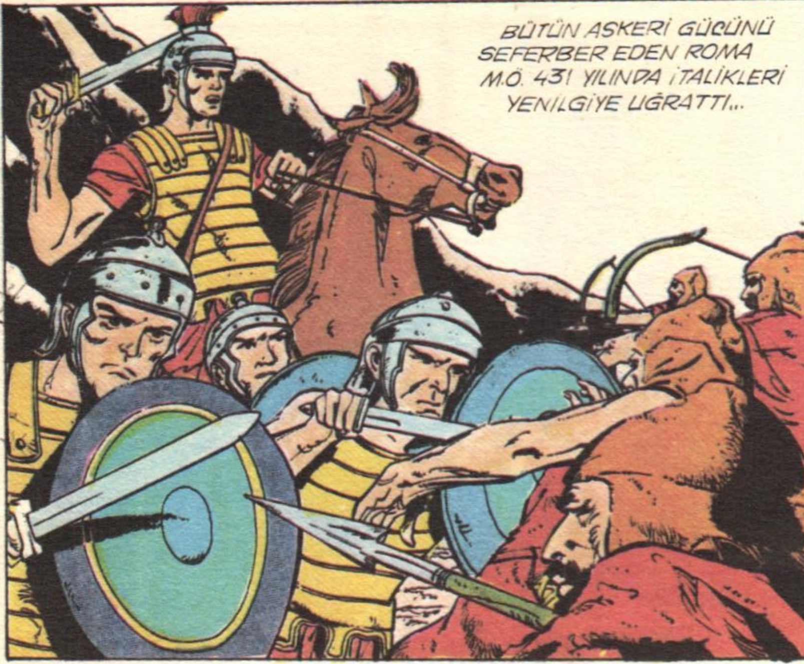

SENATO KRALIN YETKİLERİNİ KISITLAMAKLA GÖREVLİYDİ ANCAK ETRÜSKLER ZAMANINDA SENATÖRLER KRAL KARŞISINDA HİÇBİR ZAMAN GÜÇLÜ OLAMAMIŞLARDI...

ETRÜSKLER ZAYIFLAMAYA BAŞLADIKLARINDA PATRİÇİLER SADECE ONLARI ROMA'DAN KOVMAKLA KALMADILAR, KRALLIK M.Ö. 508-507 YILLARINDA CUMHURİYETE DÖNÜŞTÜ...

22

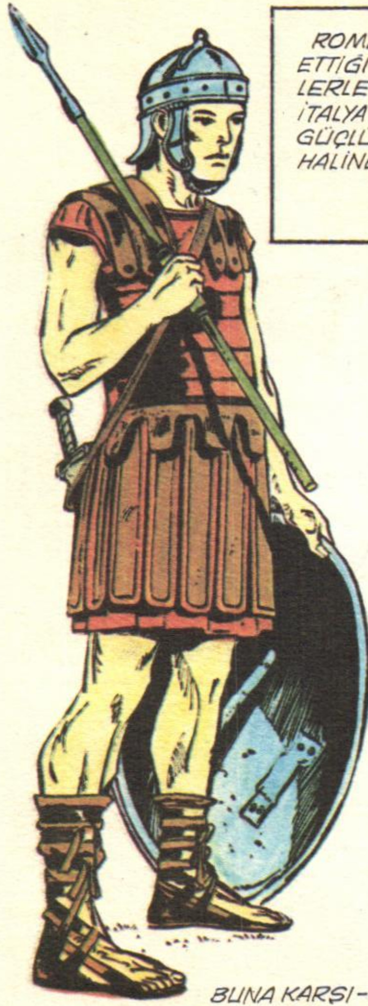

ROMA'YA EN BÜYÜK SALDIRI VEİİ ŞEHRİNDEN GELDİ.. VEİİLİLER KUZEYDE GALYALILARIN İSTİLÂSINA UĞRAYAN ETRÜSK ŞEHİRLERİNİN DESTEĞİ OLMAKSIZIN ROMA'YA DOĞRU SALDIRIYA GEÇMİŞLERDİ...

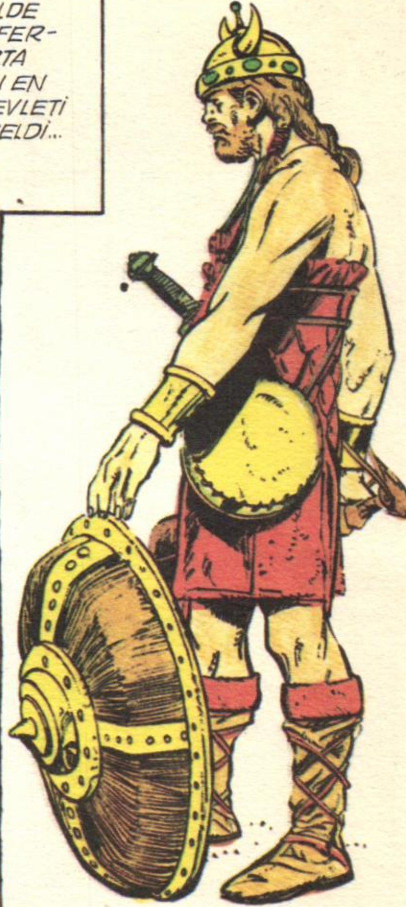

ROMALILAR DÜŞMANI GERİ PÜSKÜRTEREK ETRÜSKLERİ BARIŞ YAPMAYA ZORLADILAR...
23

BÜTÜN ASKERİ GÜCÜNÜ SEFERBER EDEN ROMA M.Ö. 431 YILINDA İTALİKLERİ YENİLGİYE UĞRATTI...

SPQR
M.Ö. 425'TE VEİİ'YE BAĞLI FİDENAE ŞEHRİNİ ELE GEÇİREREK VEİİ'Yİ KUŞATTI.. EFSANEYE GÖRE ŞEHİR ON YIL BOYUNCA DİRENMİŞ VE M.Ö. 396'DA ROMALILARIN ELİNE GEÇEREK YAKILIP YIKILMIŞTI...

24

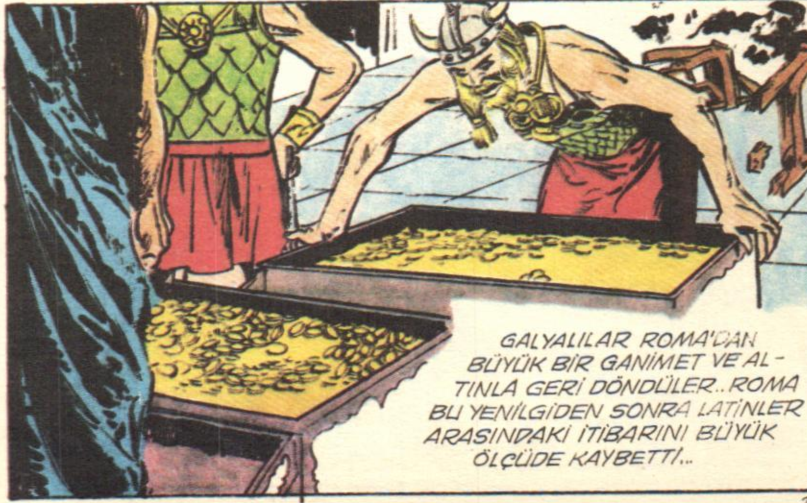

ROMA ELDE ETTİĞİ ZAFERLERLE ORTA İTALYA'NIN EN GÜÇLÜ DEVLETİ HALİNE GELDİ...
BUNA KARŞILIK ETRÜSKLER GÜNEYDE ROMALILARIN, KUZEYDE DE GALYALILARIN SALDIRILARI SONUCU ZAYIF DÜŞTÜLER...
HİNT-AVRUPA ASILLI **KELTLERDEN** OLAN **GALYALILAR** BUGÜNKÜ FRANSA İLE TUNA HAVZASINDA YAŞARLARDI...
25

M.Ö. V. YÜZYILDA ALPLER'İ, PİRE-
NELER'İ VE KARPATLAR'I AŞARAK
İTALYA VE İSPANYA'YI İSTİLA
ETTİLER...
İTALYA'DA ÖNCE VERİMLİ
PO OVASINI YURT EDİNDİLER.
İÇLERİNDEN BİR BÖLÜMÜ
DAHA SONRA APENİNLER'İ
AŞARAK TOSKANA'DAKİ
ETRÜSK ŞEHİRLERİNİ
TEKER TEKER ELE
GEÇİRDİ...
M.Ö. IV. YÜZYI-
LIN BAŞLARIN-
DA LATYUM'UN
KUZEY SINIRINA
ULAŞTILAR.. RO-
MALILAR TARAFIN-
DAN YIKILMIŞ OLAN
VEİİ ŞEHRİ KENDİ-
LERİNİ DURDURA-
CAK GÜÇTEN TAMA-
MEN YOKSUNDU...
26

M.Ö. 390'DA MEYDANA GELEN ALLİA SAVAŞINDA ROMALILARI YENEREK BAŞKENTLERİNİ ATEŞE VERDİLER.. SADECE TAHKİM EDİLMİŞ OLAN KAPİTOL TEPESİ YANMAKTAN KURTULABİLMİŞTİ..

GALYALILAR ROMA'DAN BÜYÜK BİR GANİMET VE ALTINLA GERİ DÖNDÜLER.. ROMA BU YENİLGİDEN SONRA LATİNLER ARASINDAKİ İTİBARINI BÜYÜK ÖLÇÜDE KAYBETTİ...

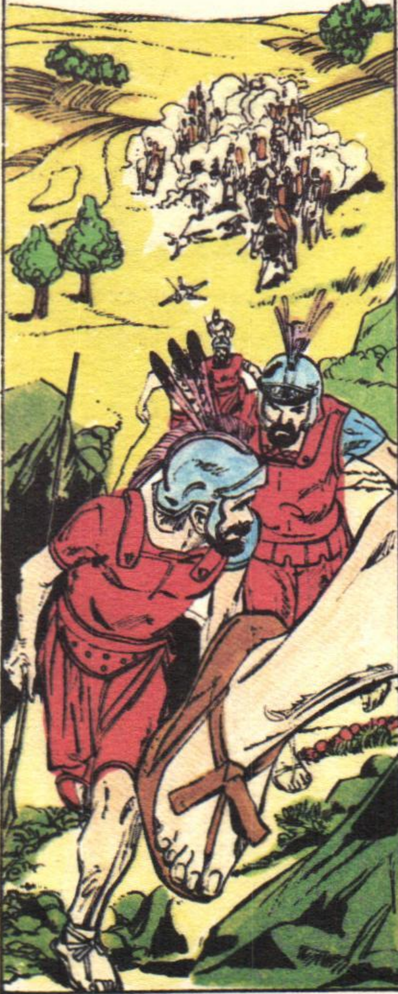
27

BU KEZ DE İTALİK KAVİMLERİYLE MÜCADELE ETMEK ZORUNDA KALDI VE BU MÜCADELE M.Ö. 338 YILINA KADAR TAM ON YIL SÜRDÜ...

SONUNDA LATYUM YENİDEN ROMA KOLONİLERİYLE DOLDU... TARIM ALANLARI VE YÖNETİM TEKRAR ROMALI VATANDAŞLARIN ELİNE GEÇTİ...

ESKİ DURUMUNA KAVUŞMUŞ OLAN ROMA'NIN HEDEFİ BÖLGEDEKİ ZENGİN KENTLERİ VE KAMPANİYA OVASININ ÖNEMLİ LİMANLARINI ELE GEÇİRMEKTİ...

28

ANCAK AYNI ŞEYİ SAMNİT-
LER DE PLÂNLAMAKTAYDILAR..
BU NEDENLE ONLARLA M.Ö. 326
YILINDA İKİNCİ DEFA KARŞI KAR-
ŞIYA GELDİLER VE....

...SAVAŞ ROMALILARIN GALİBİYE-
TİYLE SONUÇLANDI.. DÜZ BİR OVA-
DA MEYDANA GELEN SAVAŞTAN
GALİP AYRILAN ROMALILAR M.Ö.
321 YILINDA CLAUDİUM (KLODİUM)
YAKINLARINDAKİ DAĞLIK GEÇİTTE
YAPTIKLARI SAVAŞI, BÖLGEYE
YABANCI OLMALARI SEBEBİYLE
KAYBETTİLER...
29

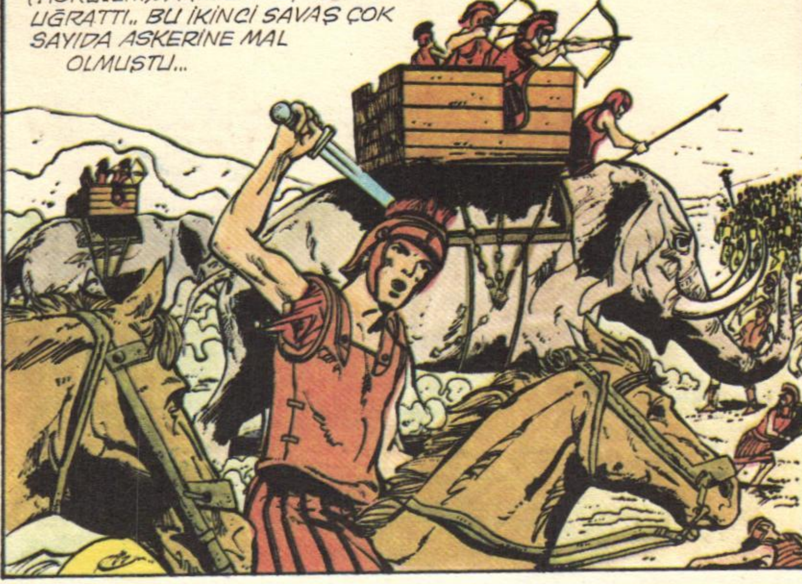
DAHA SONRA YENİ BİR TAKTİK UYGULAYARAK SAMNİTLERİN İKMAL YOLU ÜZERİNDEKİ APULİA'YI İSGÂL ETTİLER.. M.Ö. 304'TE ROMALILARIN LEHİNE BİR BARIS İMZALANDI...

SAMNİTLER BU YENİLGİDEN SONRA ETRÜSKLER, GALYALILAR VE UMBR-LARLA BİR KOALİSYON KURARAK ROMA'YA KARŞI BİRLEŞTİLER... BÖYLECE III. SAMNİT SAVAŞI BAŞLAMIŞ OLDU.. İTALYA YARIMADASININ KADERİ İLE İLGİLİ ÖNEMLİ GÜNLER YAŞANMAKTAYDI...

TARENT ROMA'YA KARŞI YUNANİSTAN'DAN YARDIM İSTEDİ.. EPİROS KRALI PYRRHOS (PİRHOS) BU TEKLİFTEN YARARLANARAK KRALLIĞINI İMPARATORLUK HALİNE GETİRMEYİ UMUYORDU...

PYRRHOS M.Ö. 280 YILINDA 20.000 ASKER VE 20 FİLLE (BU HAYVANLAR HENÜZ İTALYA'DA TANINMIYORLARDI) İTALYA'YA AYAK BASTI...
33

ROMALILARI ÖNCE HERAKLEİA'DA ERTESİ YIL İSE ASCULUM (ASKULUM)DA (M.Ö. 279) YENİLGİYE UĞRATTI.. BU İKİNCİ SAVAŞ ÇOK SAYIDA ASKERİNE MAL OLMUŞTU...

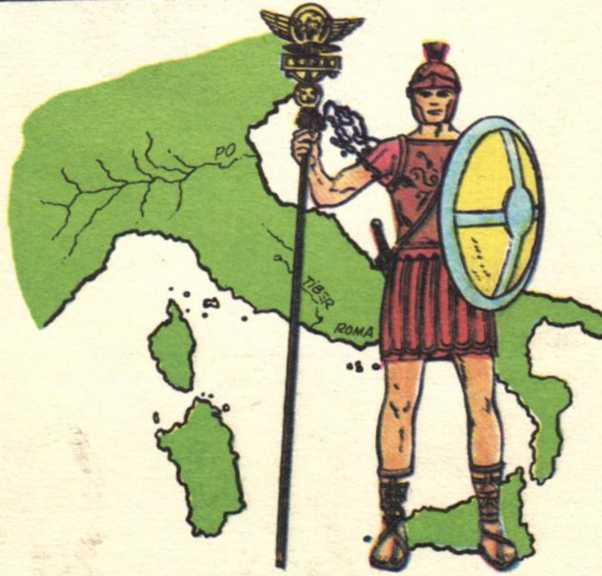

ZİRA BEKLEDİĞİNİN AKSİNE BOYUNDURUK ALTINDAKİ ULUSLAR İSYANA BAŞVURMAMIŞLAR, BÜYÜK YUNANİSTAN'DAKİ MÜTTEFİKLERİ İSE KENDİSİNE ASKERİ ALANDA HİÇBİR DESTEK SAĞLAYAMAMIŞLARDI...

34

BUNA KARŞILIK ROMA SAĞLADIĞI YARDIMLA DÜZENLİ BİR ORDU MEYDANA GETİRMİŞ, ÜSTELİK BÜYÜK YUNANİSTAN'IN GÜÇLÜ RAKİBİ KARTACA'NIN DA DESTEĞİNİ SAĞLAMAYI BAŞARMIŞTI...

PYRRHOS SİCİLYA'YA GEÇEREK ADANIN BATISINA YERLEŞMİŞ BULUNAN KARTACALILARI ÜST ÜSTE KAZANDIĞI ZAFERLERLE YENİLGİYE UĞRATTI...
35

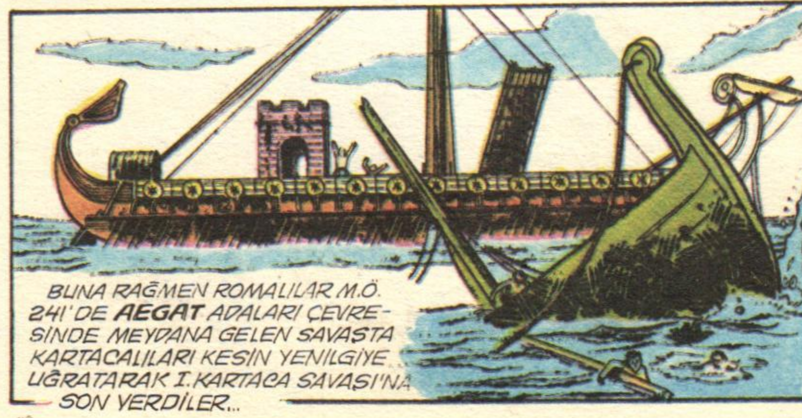
TARENT M.Ö. 272'DE TESLİM OLDU.. BUNU KISA BİR SÜRE SONRA KOMŞU ŞEHİRLER İZLEDİ.. KUZEYDEKİ PO OVASI HARİÇ BÜTÜN İTALYA, ROMA HAKİMİYETİNE GİRDİ...

36

MESSİNA'NIN ROMA'DAN YARDIM İSTEMESİ ÜZERİNE ROMA ORDUSU M.Ö. 264'TE SİCİLYA'YA GEÇTİ... ROMALILARIN BURADA KISA VADELİ BAZI BAŞARILAR ELDE ETMESİNE RAĞMEN KARTACA'NIN AKDENİZ'DEKİ ÜSTÜNLÜĞÜ DEVAM ETTİ...

ROMALILAR DENİZDE SAVAŞMA KONUSUNDA YETERİNCE TECRÜBELİ DEĞİLLERDİ...
39

KARTACALILARLA ROMALILAR ARASINDA MEYDANA GELEN VE TARİHE I. KARTACA SAVAŞLARI (PÖN SAVAŞLARI) ADI İLE GEÇEN MÜCADELE, ROMA'NIN KARTACA'YA SALDIRISI İLE DEVAM ETTİ...
...ANCAK HAMİLKAR BARKA YÖNETİMİNDEKİ KARTACALILAR, ROMALILA-RA SİCİLYA'DA SOLUK ALMA FIRSATI VERMEDİLER...

BUNA RAĞMEN ROMALILAR M.Ö. 241'DE AEGAT ADALARI ÇEVRE-SİNDE MEYDANA GELEN SAVAŞTA KARTACALILARI KESİN YENİLGİYE UĞRATARAK I. KARTACA SAVAŞI'NA SON VERDİLER...

SİRAKÜZA ADLI YUNAN ŞEHRİ DISINDA BÜTÜN SİCİLYA ROMA EGEMENLİĞİNE GİRDİ VE ÜÇ YIL SONRA ROMA, SINIRLARINI TİRHEN DENİZİ'NE KADAR GENİŞLETEREK SARDİNYA VE KORSİKA ADALARINI ELE GEÇİRDİ...
RHÔNE
PO
ROMA
KORSİKA
KAPUA
SARDINYA
AEGAT ADALARI
MESSINA
SİCİLYA
SIRAKÜZA
KARTAGENE
KARTACA
NUMİDYA
ZAMA

SIRA GALYALILAR ÜZERİNE BİR SEFER DÜZENLEMEYE GELMİŞTİ.. M.Ö. 225'TE MEYDANA GELEN TELAMON SAVAŞI'NDA GALYALILARI YENEN ROMALILAR, BÜTÜN PO OVASINA HÂKİM OLDULAR...

41

BU ARADA TİRHEN DENİZİ'NDE KAYBET-
TİĞİ ADALARA KARŞILIK HAMİLKAR
BARKA İSPANYA'NIN DOĞU KIYILARINI
ELE GEÇİRMİŞ VE BURADAN ELDE
ETTİĞİ MADENLERLE SARSILAN EKO-
NOMİSİNİ DÜZELTME YOLUNA
GİTMİŞTİ...

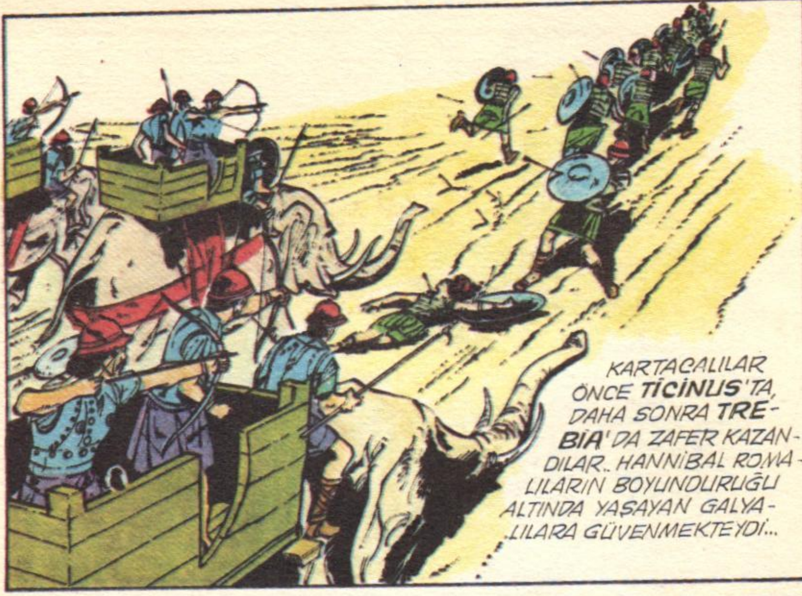

ROMA KARTACA'YA BİR ÜLTİMATOM VE-
REREK İBERUS (İBER) NEHRİNİN KUZEY
SINIRINDAKİ TOPRAKLARIN KENDİSİNE AİT
OLDUĞUNU BİLDİRDİ... HAMİLKAR'IN OĞLU
VE HALEFİ **HANNİBAL** M.Ö. 218 YILIN-
DA ORDUSUNUN BAŞINA GEÇEREK
İBER IRMAĞINI AŞTI VE SÖZÜ
EDİLEN TOPRAKLARA
GİRDİ...
42

DEVRİN EN BÜYÜK ASKERİ DEHASI OLAN HANNİBAL İTALYA'YI KARADAN İSTİLÂ ETMEYİ PLÂNLAMAKTAYDI.. BUNUN İÇİN ÖNCE PİRENELER, ALPLER VE RHÔNE (RON) NEHRİ GİBİ GÜÇLÜ ENGELLERİ AŞMASI GEREKMEKTEYDİ...

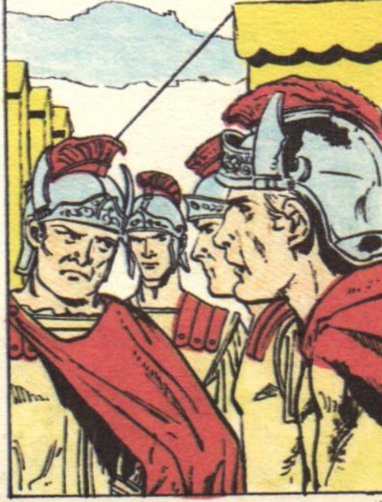
43

KARTACALILAR ÖNCE TİCİNUS'TA, DAHA SONRA TREBİA'DA ZAFER KAZANDILAR.. HANNİBAL ROMALILARIN BOYUNDURUĞU ALTINDA YAŞAYAN GALYALILARA GÜVENMEKTEYDİ...

GERÇEKTEN DE KARTACALILARIN SAVAŞI KAZANMASI ÜZERİNE GALYALILAR ROMALILARA İSYAN EDEREK KARTACA'YA BAĞLANDILAR... HANNİBAL BU ARADA APENİNLER'E ULAŞMIŞ BULUNUYORDU...
USTA BİR TAKTİKLE ROMALI OLMAYAN ESİRLERİ SERBEST BIRAKTI VE ROMA DIŞINDAKİ ULUSLARA DÜŞMAN OLMADIĞI YOLUNDAKİ İNANCININ YARIMADADA YAYILMASINI SAĞLADI...
44

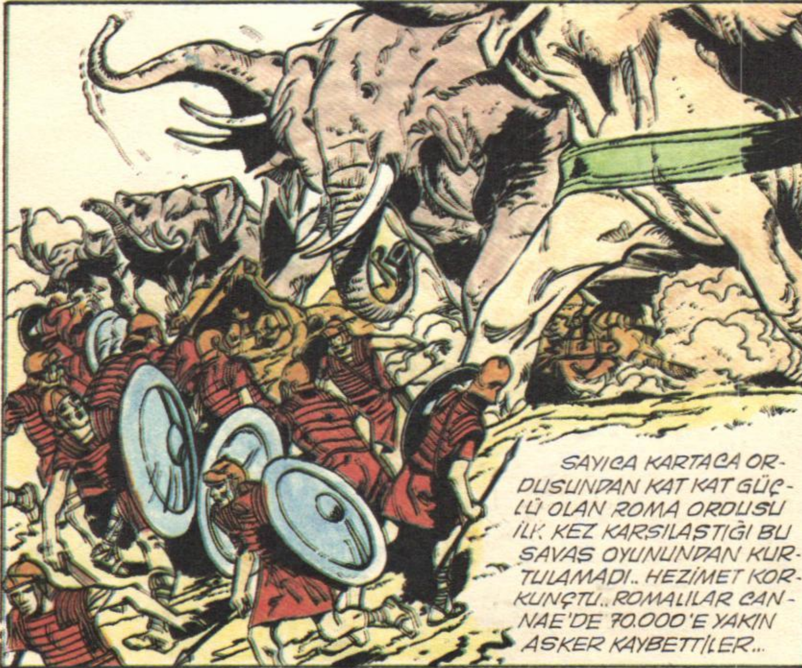

M.Ö. 217 YILINDA TRASİMENUS'TA KAZANILAN ZAFER HANNİBAL'E ROMA'NIN YOLLUNU AÇMIŞ BULUNUYORDU.. BUNA RAĞMEN HANNİBAL GENERALLERİNİN BU KONUDAKİ.....

... GÖRÜŞLERİNE KARŞI ÇIKARAK GÜNEYE DOĞRU İLERLEMEYİ TERCİH ETTİ.. KARTACA TEHLİKESİ KARŞISINDA ROMA DİKTATÖRLÜĞE FABIUS MAXİMUS'U (FABYUS MAKSİMUS) GETİRMİŞ VE SAVAŞ SIRASINDA BÜTÜN YETKİLERİN KENDİSİNDE TOPLANACAĞINI BİLDİRMİŞTİ...

KAZANMAK İÇİN TEK BİR SAVAŞIN YETECEĞİNE İNANAN MAXİMUS'UN AKSİNE VARRON VE AEMİLİUS PAULUS ADLI KONSÜLLER UZUN BİR SAVAŞ OLACAĞINA İNANIYORLARDI...

45

ADI GEÇEN KONSÜLLER TARAFINDAN
KURULAN ROMA ORDUSU İLE KARTACA ORDUSU,
M.Ö. 216 YILINDA CANNAE'DE (KANNAE) KARŞI
KARŞIYA GELDİLER... KARTACALI GENERAL
BÜTÜN ASKERİ DEHASINI KULLANARAK
DÜŞMANI ÇEMBERE ALMAYI
BAŞARDI...

SAYICA KARTACA OR-
DUSUNDAN KAT KAT GÜÇ-
LÜ OLAN ROMA ORDUSU
İLK KEZ KARŞILAŞTIĞI BU
SAVAŞ OYUNUNDAN KUR-
TULAMADI.. HEZİMET KOR-
KUNÇTU.. ROMALILAR CAN-
NAE'DE 70.000'E YAKIN
ASKER KAYBETTİLER...

46

BUNUNLA BİRLİKTE SINIRLAR DEĞİŞMEDİ. KAPUA DIŞINDA GÜNEYDEKİ ŞEHİRLER BAĞIMSIZLIKLARINI KORUDULAR.. HANNİBAL HALEN BAĞIMSIZ DURUMDA OLAN SIRAKÜZA'NIN DESTEĞİNİ SAĞLAMIŞ OLDU, ANCAK MÜTTEFİKİ OLAN MAKEDONYA KRALLIĞI'NIN SAĞLAYACAĞI DESTEK SÖZDE KALDI...

İSPANYA'DAN GELMİŞ OLAN TAKVİYE BİRLİKLERİ ROMALILAR TARAFINDAN YOK EDİLMİŞLERDİ...
HANNİBAL AMACINA ULAŞMIŞ OLMASINA RAĞMEN 13 YIL BOYUNCA İTALYA'DA KALMAYA DEVAM ETTİ VE ROMALILARLA OLAN MÜCADELESİNİ SÜRDÜRDÜ...

47

BU ARADA KARTACALILARIN İSPANYA'DAN GELEN TAKVİYE BİRLİKLERİNİ M.Ö. 208-M.Ö. 206 YILLARI ARASINDA GERİ PÜSKÜRTMÜŞ OLAN CORNELİUS SCİPİO (KORNELYUS SKİPİYO) KARTACA ÜZERİNE BİR SEFER DÜZENLE-ME KONUSUNDA SE-NATOYA BİR TEKLİFTE BULUNDU...

GÜÇLÜ BİR DONANMA TUNUS BOĞAZI'NI AŞARAK AFRİKA'DA KARAYA ÇIKTI... SCİPİO'NUN PLÂNI KARTACA'NIN İKMAL YOLLARINI KESMEK VE KOLO-Nİ HALKLARINI İSYANA TEŞ-VİK ETMEKTİ...

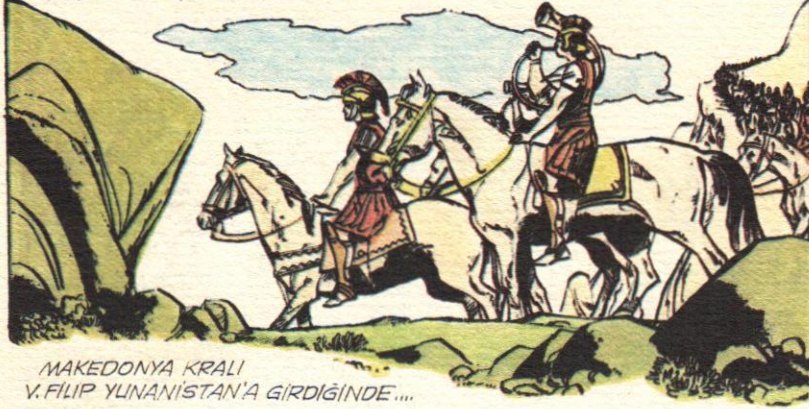

BU BÜYÜK TEHLİKE KARŞISINDA KARTACA GÖREVE YENİDEN HANNİBAL'İ GETİRDİ...

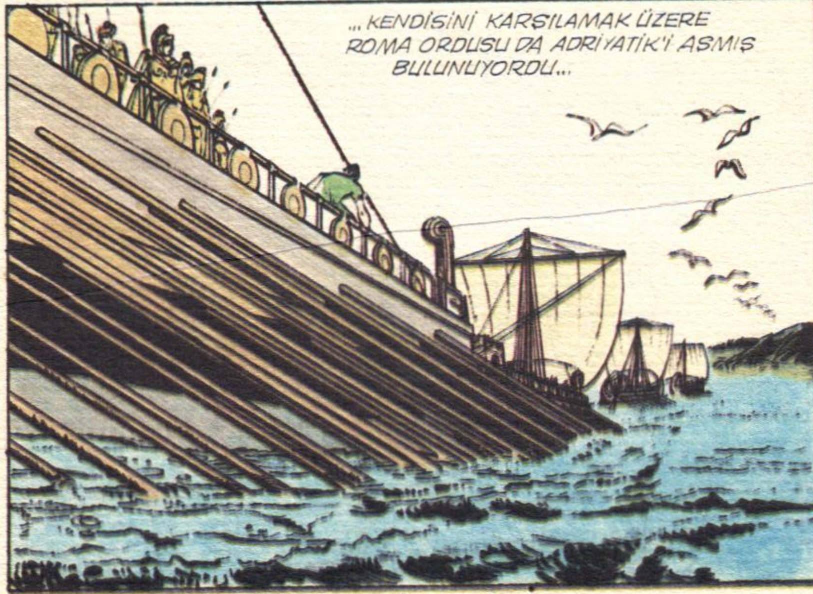
48

ROMA VE KARTACA ORDULARI M.Ö. 202'DE ZAMA'DA YENİDEN KARŞI KARŞIYA GELDİLER.. BU SEFER ZAFER ROMA'NINDI...

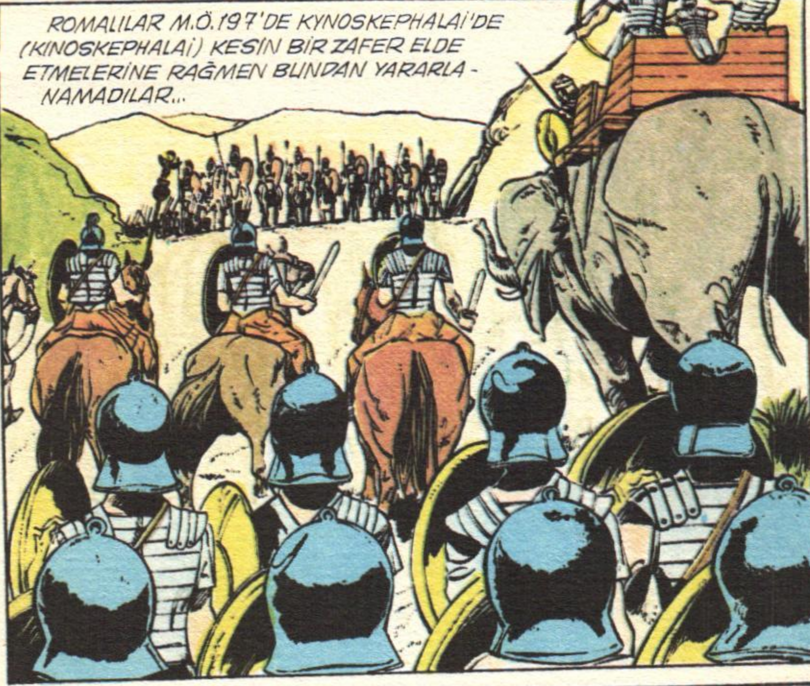

KARTACA ROMALILA-RIN AĞIR SAVAŞ ŞART-LARINI KABUL ETMEK ZORUNDA KALDI. ZAMA SAVAŞI II. KARTACA SAVAŞI'NIN DA SONU OLDU.. İŞGALCİLER İTALYA'DAN KOVULDU-LAR VE ROMA BATI AKDENİZ'İN EN GÜÇLÜ DEVLETİ HALİNE GELDİ...
49

İLGİSİNİ DOĞUYA DOĞRU YÖNELTEREK BÜYÜK İSKENDER'İN KURMUŞ OLDUĞU İMPARATORLUĞUN BİRER PARÇASI DURUMUNDA OLAN GÜÇLÜ MAKEDONYA, MISIR VE SURİYE ÜZERİNDE YOĞUNLAŞTIRDI...

50

ROMALILAR M.Ö.197'DE KYNOSKEPHALAİ'DE (KİNOSKEPHALAİ) KESİN BİR ZAFER ELDE ETMELERİNE RAĞMEN BUNDAN YARARLA-NAMADILAR...

SADECE MAKEDONYA'YI, UYGULADIĞI YAYILIMCI POLİTİKAYI BIRAKMASI İÇİN İKAZ ETMEKLE YETİNDİ-LER.. BU ŞEKİLDE AYNI ZAMANDA YUNAN ŞEHİRLE-RİNİN BAĞIMSIZLIKLARINI DA GARANTİLEMİŞ OLDUKLARINI SANIYORLARDI...

51

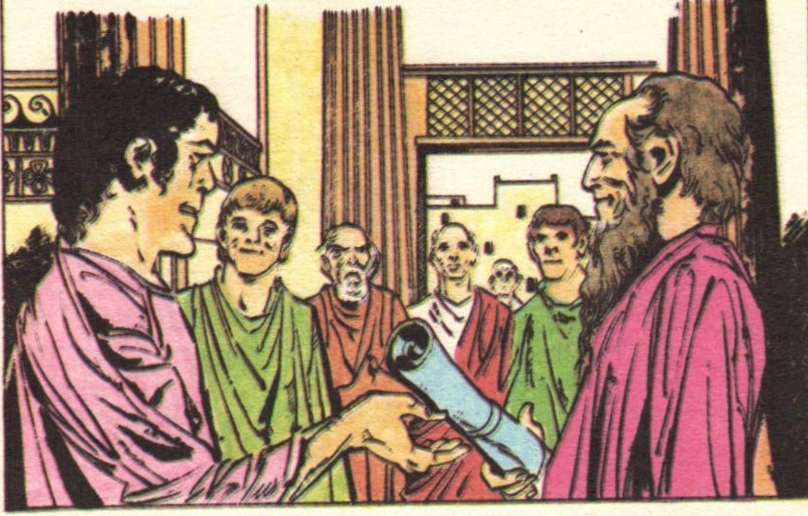

OYSA SURİYE KRALI (SELEUKOS KRALI) III. ANTİOKHOS'UN M.Ö. 192'DE YUNANİSTAN'I İSGAL EDEREK BÜYÜK BİR YAĞMA HAREKETİNE GİRİŞMESİNİ ENGELLEYEMEDİLER..
ROMA BUNUN ÜZERİNE SÜRATLE HAREKETE GEÇTİ...
52

ROMA ORDUSU III. ANTİOKHOS'U SADECE GERİ PÜSKÜRTMEKLE KALMAMIŞ ONU KENDİ TOPRAKLARINA KADAR TAKİP ETMİŞTİ.. M.Ö. 190'DA MAGNESİA'DA (MANİSA) MEYDANA GELEN SAVAŞTA ROMALILAR SELEUKOS KRALINI BÜYÜK BİR YENİLGİYE UĞRATTILAR.. SAVAŞI KAYBE-DEN KOMUTANLAR ARASINDA HANNİBAL DE BULUNUYORDU..
ELDE EDİLEN BU ZAFER ROMA'NIN İTİBARINI ARTIRDI.. ROMA, DOGUDA MEYDANA GELEBİLE-CEK HERHANGİ BİR ÇEKİŞMEDE HAKEM OLMA YETKİSİNİ ÜSTLENİR DURUMA GELDİ.. BU, AYNI ZAMANDA SİYASİ DENGENİN SAĞLANMASI BAKIMINDAN DA ÖNEMLİYDİ...
53

BU ARADA KARTACA TARIM VE TİCARETE DAYALI OLAN EKONOMİSİNİ DÜZELTMİŞ DURUMDAYDI... ZAMA YENİLGİSİNDEN ÖNCEKİ GÜCÜNE KAVUŞMUŞ OLMASA BİLE...

... KALKINMA YOLUNDAKİ ÇABALARI YİNE DE ROMALILARI ENDİŞEYE SEVKETMEYE YETTİ.. DURUMDAN ENDİŞE DUYANLARDAN BİRİ DE SENATÖR KATON'DU... KATON YAPTIĞI HER KONUŞMADA KARTACA'NIN.....
...MUTLAKA YIKILMASI GEREKTİĞİNİ SAVUNURDU... VE SONUNDA KARTACA YIKILDI...
54

TARİHE III. KARTACA SAVAŞI
(M.Ö. 149-146) ADIYLA GEÇEN
BU OLAYDA SENATODAN ALDIĞI
EMİRLE HAREKETE GEÇEN ROMA OR-
DUSU ŞEHRİ YERLE BİR ETMİŞ VE BÖLGEDE YENİ
BİR ŞEHRİN KURULMASINI İMKÂNSIZ HALE GETİR-
MEK GAYESİYLE TOPRAĞA TUZ SERPMİŞTİ...
55

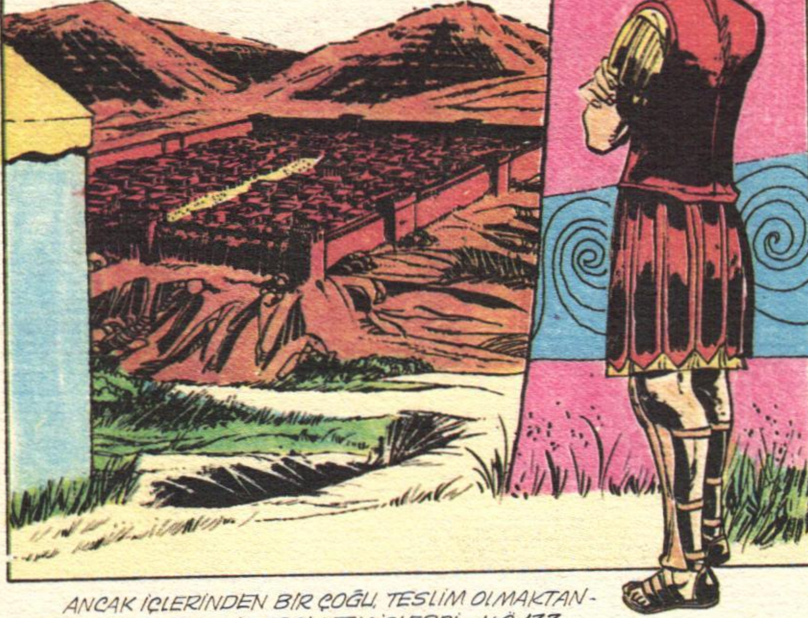

M.Ö. 148'DE MAKEDONYA'DAKİ İSYAN BASTIRILARAK BÖLGE ROMA'NIN BİR EYALETİ HALİNE GELDİ...

KARTACA'NIN YIKILDIĞI YIL AKHAİA BİRLİĞİ İLE ISPARTA ARASINDA BİR SAVAŞ ÇIKMASI ÜZERİNE MAKEDONYA'-DA BULUNAN ROMA ORDUSU YUNA-NİSTAN'I İŞGAL ETMEK AMACIYLA YOLA ÇIKTI VE YARIMADANIN BİR BÖLÜMÜ ROMA EGEMENLİĞİNE GİRDİ...

56

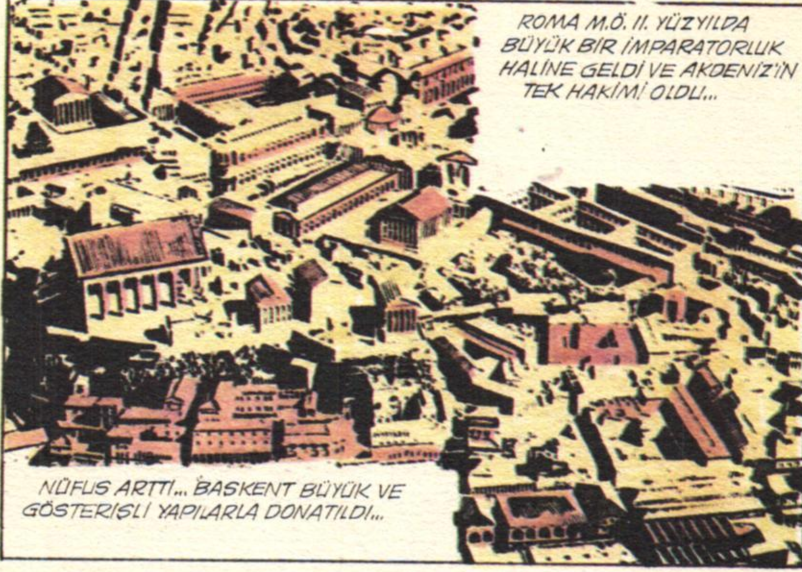

LUSİTANLARIN İSYANININ ELEBAŞI-
LARINDAN OLAN ÇOBAN VİRİATHUS'UN,
ÜÇ ARKADAŞININ İHANETİNE UĞRAYA-
RAK, M.Ö. 139'DA ÖLDÜRÜLMESİNDEN
SONRA ROMALILARLA MÜCADELEYİ...

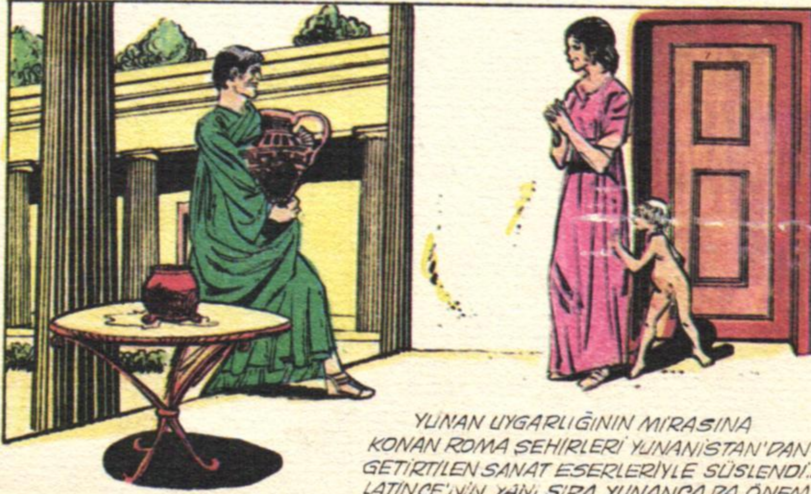

ROMALILAR ZATEN II. KARTACA
SAVAŞI'NIN SONUNDA İBERİK
YARIMADASINI ELLERİNE GEÇİR-
MİŞLER, ANCAK ÖZELLİKLE BA-
TIDAKİ DAĞLIK ALANDA YAŞAYAN
YERLİ HALKLA YAPTIKLARI MÜ-
CADELELERDE KORKUNÇ BİR
DİRENMEYLE KARŞILAŞMIŞ-
LARDI...
... KELTİBERLER SÜRDÜRDÜLER... KARTACA'NIN GALİBİ SCİPİO AEMİLİ-
ANUS (SKİPİYO AEMİLİANUS) SENATO TARAFINDAN İSYANI BASTIRMAKLA
GÖREVLENDİRİLDİ...
57

SCIPIO KELTİBERLERİN DURO VADİSİNDEKİ EN ÖNEMLİ ŞEHİRLERİ OLAN NUMANTİA'YI KUŞATTI... ŞEHİR HALKI KAHRAMANCA DİRENMESİNE RAĞMEN AÇLIĞA VE VEBAYA YENİLEREK TESLİM OLMAK ZORUNDA KALDI...

ANCAK İÇLERİNDEN BİR ÇOĞU, TESLİM OLMAKTANSA İNTİHAR ETMEYİ TERCİH ETMİŞLERDİ... M.Ö. 133 YILINDA ELE GEÇİRİLEN ŞEHİR, TEMELLERİNE KADAR YERLE BİR EDİLDİ VE ŞEHİR HALKI ESİR ALINARAK KÖLE GİBİ SATILDI...

58

ROMA M.Ö. II. YÜZYILDA
BÜYÜK BİR İMPARATORLUK
HALİNE GELDİ VE AKDENİZ'İN
TEK HAKİMİ OLDU...
NÜFUS ARTTI... BAŞKENT BÜYÜK VE
GÖSTERİŞLİ YAPILARLA DONATILDI...

YUNAN UYGARLIĞININ MİRASINA
KONAN ROMA ŞEHİRLERİ YUNANİSTAN'DAN
GETİRTİLEN SANAT ESERLERİYLE SÜSLENDİ...
LATİNCE'NİN YANI SIRA YUNANCA DA ÖNEM
KAZANDI...
59

ANCAK BÜTÜN BU ZENGİNLİKLER ROMA HALKI ARASINDAKİ HOŞNUTSUZ-LUĞU VE GERGİNLİĞİ SAKLAYAMAMAKTAYDI.. ZAMANLA GERGİNLİĞİN ART-MASI İLE BİRLİKTE ROMA SİYASİ VE SOSYAL AÇIDAN ÇALKANTILI BİR DÖNEM YAŞAMAYA BAŞLADI...

60

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

M. Ö. II. BİN YIL
"İtalikler" adı verilen kavimler İtalya yarımadasına sızmaya başladılar.

M. Ö. II. BİN YILIN SONU
Göç yoluyla yarımadaya yerleşen son İtalikler demiri de beraberlerinde getirmişlerdi. Bu dönemde İtalikler adı verilen en önemli kavimler; Umbrlar, Latinler, Sabinler ve Samnitlerdi.

M. Ö. I. BİN YILIN BAŞLARI
Yarımadaya yerleşen Etrüskler, Fenikeliler ve Yunanlılar sayesinde yazıya geçildi.

M. Ö. VIII. YÜZYIL
Tiber Irmağı yakınlarında Roma adıyla bir şehir kuruldu. Efsaneye göre şehrin kuruluş tarihi 21 Nisan 753'tür.

M. Ö. VII. YÜZYIL SONU
Etrüskler sınırlarını genişleterek güneyde Yunanlılar, kuzeyde Galyalılarla komşu oldular. Roma Etrüsk hâkimiyetine girdi.

M. Ö. VI. YÜZYIL BAŞI
Efsaneye göre sırasıyla yedi kral tarafından idare edilmiş olan Roma'nın son üç kralı, Etrüsk asıllıydı. Krallık M.Ö. 508-507 yıllarında sona erdi. Bu dönemde Romalı patriçilerin Etrüskleri kovdukları ve iktidarın zayıfladığı sanılmaktadır. Kralın yetkileri iki konsüle devredilmiş ve bir senato oluşturularak cumhuriyet rejimine geçilmiştir.

M. Ö. V. YÜZYILIN İLK YARISI
Plebler bazı haklar elde etmek üzere M.Ö. 494 yılında Patriçilerle mücadeleye başladılar. Sonunda Pleblerin haklarını savunmak ve korumak üzere bir yıllığına iki pleb tribunus'unun seçilmesine karar verildi. M.Ö. 451-449 yıllarında "Levha Kanunları" yazıldı. "Lex Canuleia" (Leks Kanuleia) ile de Patriçilerle Plebler arasındaki evlenmeler yasal hale getirildi (M.Ö. 445).

M. Ö. V. YÜZYILIN İKİNCİ YARISI
Roma ve müttefiki olan Latinler, Etrüskler ve İtalik kavimleri ile savaşmak zorunda kaldılar. Aekuları ve Volskları yenerek (M.Ö. 431) Fidenae adlı Etrüsk şehrini ele geçirdiler (M.Ö. 425).

M. Ö. IV. YÜZYIL BAŞI
M.Ö. 396 yılında Etrüsklerin önemli şehirlerinden biri olan Veii'yi yakıp yıkan Roma bu dönemde Orta İtalya'nın en güçlü devleti haline geldi. Allia Savaşı'nda (M.Ö. 390) Galyalılara yenilmeleri üzerine durumları biraz sarsılır gibi oldu. Bundan yararlanan Latinler ayaklandılar, M.Ö. 338'de de Volkslar ve Aekular harekete geçtiler. Bu arada M.Ö. 367'de çıkartılan bir kanunla Pleblere konsül seçilme hakkı tanınmıştı.

M. Ö. 325-M.Ö. 290
Romalılarla Samnitler arasında bir savaş çıktı. Romalı lejyonerler Claudium'da (Klodium) yenilgiye uğradılar (M.Ö. 321). Senatonun barış şartlarını reddetmesi üzerine savaş devam etti. Sentinum'da Romalılar tarafından yenilen (M.Ö. 295) Samnitler, aralarında bir koalisyon oluşturdular. Galyalılar ele geçirdikleri toprakları geri verdiler. Umbrlar, Etrüskler ve Samnitler Roma'nın egemenliğine girdi (M.Ö. 290). 312 yılında Roma-Brundusium arasındaki "Via Appia" nın (Appia Yolu) yapımına başlandı.

M. Ö. 280-M.Ö. 270
Epirus kralı Pyrrhos (Pirhos) ile Roma arasında savaş çıktı. Romalı askerler Herakleia (M.Ö. 280) ve Asculum'da (Askulum) yenildiler (M.Ö. 279). Ancak Beneventum'da Pyrrhos'un askerlerini yenmeyi başardılar (M.Ö. 275). Geri dönen ordu yol üzerinde bulunan Tarent'i ve güneyde yer alan öteki şehirleri de ele geçirdi (M.Ö. 272).

M. Ö. 264-M.Ö. 241
I. Kartaca Savaşı başladı ve Romalılar Mylae (Milae) Deniz Savaşı'nda Kartacalıları yenilgiye uğrattılar (M.Ö. 260). Savaş Sicilya'da birkaç yıl boyunca devam etti ve Romalıların Aegat adasında kazandıkları (M.Ö. 241) kesin zaferle sona erdi. Kartaca barış istemek zorunda kaldı.

M. Ö. 229-225

Galyalıları Telamon Savaşı'nda yenen (M.Ö. 225) Romalılar Po Ovası'na girdiler ve bütün bölgeyi ellerine geçirdiler. Kartacalı komutan Hamilkar Barka M.Ö. 229'da ölmüş ve yerine genç bir asker olan oğlu Hannibal'ı bırakmıştı. Kartacalılar bu dönemde İspanya'ya yerleşmeyi başardılar.

M. Ö. 218-M.Ö. 216

II. Kartaca Savaşı (M.Ö. 218-202) başladı. Başa geçen Hannibal daha önce ülkesini yenilgiye uğratmış olan Roma'dan intikam almak istiyordu. Bir ordu toplayarak sefere çıktı. Romalıları Ticinus'ta, Trebia'da ve ertesi yıl M.Ö. 217'de Trasimenus'ta yendi. Romalılar daha sonra Cannae (Kannae)'de büyük bir hezimete uğradılar (M.Ö. 216).

M. Ö. 208-M.Ö. 202

Cornelius Scipio (Kornelyus Skipiyo) karşı saldırıya geçerek İspanya'da yerleşmiş bulunan Kartacalıları yendi (M.Ö. 208-M.Ö. 206). Daha sonra Afrika'ya geçerek Kartaca'ya gözdağı vermek istedi (M.Ö. 204). Hannibal bu durumda harekete geçmiş, ancak Zama'da yenilmişti (M.Ö. 202). Bu yenilgi II. Kartaca Savaşı'nın sonu oldu.

M. Ö. 197

Romalılar Kynoskephalai (Kinoskefalai) Savaşı'nda Makedonyalıları yenilgiye uğrattılar. Kısa bir süre sonra da (M.Ö. 192 ve M.Ö. 190) Seleukos kralını yendiler.

M. Ö. 149-M. Ö. 146

M.Ö. 149 yılında III. Kartaca Savaşı başladı. Kartaca'nın idaresi M.Ö. 146'da Roma'nın eline geçti. Savaş sona ermişti. M.Ö. 148 yılına doğru Makedonya'da patlak veren isyan bastırılarak Yunan şehirleri Makedonya'daki Roma valisinin idaresi altına verildi (M.Ö. 146). Aynı dönemde İspanya'da Viriathus tarafından bir isyan başlatılmış durumdaydı.

M. Ö. 133

Numankia'nın yıkılmasıyla birlikte İspanya'yla barış yapıldı. Roma Akdeniz'in tek hâkimi ve merkezi haline geldi.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:
JÜL SEZAR DÖNEMİ

BAYİNİZDEN
ŞİMDİDEN AYIRTINIZ